

Program nélküli jövő

A Mindenki Hadtudománya Szabadegyetem április 10-ei rendezvényén Szenes Zoltán, az NKE tanszékvezető egyetemi tanára *a parlamenti választásokon induló pártok programjait elemezte biztonság- és védelempolitikai szempontból*. Nagy László levezető elnök a bevezetőben elmondta, hogy a politika megtréfálta a szervezők elképzeléseit, hiszen az idea az volt, hogy az előadást *a választások előtt* tartják meg. Közben az általános választásokat a köztársasági elnök 2014. április 06-ra írta ki, így a pártpolitikai programok katonai szempontú értékelésére *a választási eredmények birtokában* került sor. Ez jelentősen megnehezítette az előadó dolgát, hiszen a FIDESZ-KDNP választási pártszövetség *köztudottan nem készített választási programot*. A volt vezérkari főnök azonban hangsúlyozta, hogy ez mégsem jelent teljes program nélküli honvédelmi politikát, hiszen a helyzet, a folyamatban lévő ügyek és döntések, az eddigi védelempolitikai gondolkodás, a nemzetpolitikai érdekek **jelentős mértékben determinálják a jövőt is**. Nem közömbös azonban a többi párt programjának értékelése sem, hiszen lényegében csak a Parlamentbe bejutó politikai pártok (valamint a Munkáspárt) dolgoztak ki programokat a honvédelem területén, tettek ígéreteket a hadsereg irányába. Az országgyűlési képviselői választásokon **18 párt** vett részt, de csak három pártnak (JOBBIK, Munkáspárt, MSZP-Együtt-PM-DK-MLP pártszövetség) volt katonai programja. A különböző pártprogramok horizontális összehasonlító elemzése érdekes következtetésekre adott lehetőséget: *a szélsőséges pártok a nemzetközi biztonsági kérdésekről lényegében ugyanazt mondták*. A 90-es évek közepétől konzervens NATO- és EU-álláspontot képvisel a Munkáspárt. A párt független és semleges Magyarországot szeretne, honlapján 10-10 pontos érvrendszer alapján mond nemet az Észak-atlanti Szövetségre illetve az Európai Unióra. Ugyanakkor támogatja a Kínával és Oroszországgal való jó viszonyt, stratégiai partnerséget. A hazai honvédelmi politikában „védelemre képes honvédséget” követel. Érdekes módon nagyon hasonló kül- és biztonságpolitikai felfogással rendelkezik a JOBBIK is. A „Kimondjuk! Megoldjuk!” elnevezésű programban a szélsőjobb oldali párt a „honfeladás” helyett igazi honvédelmet sürgetett. A párt *NATO és EU nélkül* szeretné újjáépíteni a honvédelmi rendszert, amelyben **80- 85 ezer fős fegyveres erőt** képzel el. A párt hivatalosítaná a Magyar Gárdát, a polgári őrseget, amely az általánostól eltérő jogrendben az MH tartalékos ereje lenne. Bár konkrét védelmi költségvetési ígéretet nem tartalmazott a dokumentum, a párt erősítené a katonai képességeket, javítaná a hadsereg társadalmi megítélését. A „*kormányváltó erők*” közül az MSZP biztonságot szavatolt mindenkinek, 2015-től 1%-os GDP védelmi költségvetéssel számolt, továbbá sürgette a humánpolitika teljes újrafogalmazását. Az Együtt-2014 szintén a személyügy területén látta a legfontosabb tennivalókat: méltányos nyugdíjrendszert, a járadékosok rehabilitációját, a hivatás nehézségének megfelelő bérezést ígért. A „korszakváltók” közös biztonság- és védelempolitikai programja 12 pontban fogalmazta meg az ellenzék legfontosabb elképzeléseit. Bár a dokumentum alapvetően *rendvédelem-centrikus*, a szövetség valamennyi egyenruhásnak jobb fizetést, új humánpolitikát ígért. Katonai vonatkozásban a koncepció kiemelte a békemissziók folytatásának fontosságát, különösen NATO és EU keretekben, illetve ígéretet tett az elavult haditechnikai eszközök cseréjére. Azonban még az ellenzéki szövetségben is két pártnak, a Párbeszéd Magyarorszáért és a Magyar Liberális Pártnak nem volt honvédelmi programja. Nem kényeztette el választóit a nyugaton elterjedt Green Army (Zöld haderő) tervvel a Lehet Más a Politika (LMP) sem.

A FIDESZ jövőbeni programjával kapcsolatban Szenes tábornok elmondta, hogy korábbi kormánydöntések alapján *vannak fix pontjai* az új kormányzati ciklus honvédelmi programjának. Biztosnak tűnik, hogy még két évig szegénység lesz a honvédségben, mivel a védelmi költségvetés emelését (2022-ig a katonai kiadások a GDP 1,39%-ig növekednek) csak 2016-tól ígérte meg a kormány. Az is valószínűnek tűnik, hogy az amortizálódott haditechnikai eszközök cseréje *helikopter-beszerzéssel* fog kezdődni. *Nemzetközi területen is vannak olyan korábbi vállalások, amelyek determinálják a jövőt:* 2015 őszétől a magyar Gripen vadászgépek légtérfelügyeletet látnak el a Baltikumban, 2016. I. félévben pedig a visegrádi országok üzemeltetnek közös EU Harccsoportot. Érzékelhető az is, hogy az új kormánynak hozzá kell nyúlnia a humán előmeneteli rendhez, valós válaszokat kell adni a felmerülő új személyügyi problémákra. *Kirajzolódott a kormányzat jövőbeni szándéka a missziók területén is:* az afganisztáni kivonulást követően Magyarország továbbra is támogatni fogja Kabult, de erősíteni szeretne Koszovóban is. Ennek ellenére a volt vezérkari főnök *kockázatosnak tartja* a politikai program hiányát, mert – a tapasztalatok szerint – ha nincs határozott kormányprogram, akkor a mindenkori honvédelmi kormányzat elképzelései dominálják a védelempolitikát. Ez viszont *felerősítheti a jövőbeni tárcavezetés szubjektív lehetőségeit*, amelynek mozgástere kétharmados parlamenti többség esetén tovább növekedhet. **Az igazi problémát azonban az előadó az MH krónikus alulfinanszírozottságában látja**, amely nem teszi lehetővé egy reális haditechnikai átfegyverzési terv elkészítését és megvalósítását. Ez a jövőkép tovább rontja a honvédség valós képességeit, nemzetközi és társadalmi elismertségét, nemzeti és szövetségi feladatok végrehajtási lehetőségeit. A *védelempolitika „menet közben” fog formálódni*, amely koncepcionális, hatékonysági és gazdaságossági problémákat fog felvetni. A programnélküliség hátrányát azonban előnyé is lehetne kovácsolni, ha az új tárcavezetés **védelmi felülvizsgálattal** kezdené tevékenységét, és a valós helyzet ismeretében dolgozná ki szakmai programját.

Szenes Zoltán előadását a megszokott módon kérdések, hozzászólások, beszélgetés követték.